

Valtuustoaloite maksuttomasta päiväkotihoidosta / Kotilainen Joni ym.

KVALT 09.06.2025 § 69

Joni Kotilainen jätti hänen ja 15 muun valtuutetun allekirjoittaman valtuustoaloitteen maksuttomasta päiväkotihoidosta.

Päätös

Merkittiin valtuustoaloite tiedoksi ja lähetettiin se edelleen kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

- - - - -

KH 16.06.2025 § 200

Valtuutettu Joni Kotilaisen ym. 9.6.2025 jättämä valtuustoaloite on liitteenä.

Valmistelija

Henkilöstöpäällikkö Hanna Gore, puh. 040 543 4017

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee valtuustoaloitteen tiedoksi ja päättää pyytää opetus- ja kasvatustoimintajohtajalta, perhepalvelujohtajalta ja talousjohtajalta yhteisen lausunnon aloitteesta. Lausunto on toimitettava kaupunginhallitukselle viimeistään 30.9.2025.

Päätös

Hyväksyttiin.

- - - - -

KH 06.10.2025 § 268

Opetus- ja kasvatustoimintajohtaja, perhepalvelujohtaja ja talousjohtaja ovat 30.9.2025 antaneet yhteisen lausunnon aloitteesta.

Valmistelija

Henkilöstöpäällikkö Hanna Gore, puh. 040 543 4017

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus:

- 1) antaa valtuustolle tiedoksi valtuutettu Joni Kotilaisen ym. 9.6.2025 jättämän valtuustoaloitteen johdosta suoritettujen toimenpiteiden; ja
- 2) ehdottaa valtuustolle, että valtuusto toteaa sanotun valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Hyväksyttiin.

- - - - -

KVALT 10.11.2025 § 96

Kaupunginhallituksen päätösehdotus

Valtuusto:

- 1) merkitsee tiedoksi valtuutettu Joni Kotilaisen ym. 9.6.2025 jättämän valtuustoaloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet; ja
- 2) toteaa sanotun valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Keskustelun kuluessa Joni Kotilainen esitti kokoustaukoa ryhmäkeskustelujen pitämiseksi.

Puheenjohtaja julisti kokoustauon klo 19.27. Puheenjohtaja julisti kokouksen jatkuvan klo 19.42.

Puheenjohtaja ehdotti, että valtuusto palauttaa Joni Kotilaisen ym. 9.6.2025 jättämän valtuustoaloitteen valmisteluun aloitteen mukaisen toiminnan vaikutusten arvioimiseksi. Puheenjohtaja totesi, että asia on yksimielisesti päätetty palauttaa valmisteluun.

- - - - -

KH 24.11.2025 § 327

Valtuutettu Joni Kotilaisen ym. 9.6.2025 jättämä valtuustoaloite sekä opetus- ja kasvatusjohtajan, perhepalvelujohtajan ja talousjohtajan 30.9.2025 antama yhteinen lausunto aloitteesta on liitteenä.

Valmistelija

Hallintopäällikkö Henriikka Mäkelä, puh. 040 480 1074

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää pyytää opetus- ja kasvatuslautakunnan lausunnon aloitteesta. Lausunnossa tulee huomioida opetus- ja kasvatusjohtajan, perhepalvelujohtajan ja talousjohtajan 30.9.2025 antama yhteinen lausunto ja täydentää toiminnan vaikutusten arviointia. Lausunto on toimitettava kaupunginhallitukselle viimeistään 16.3.2026.

Päätös

Hyväksyttiin.

- - - - -

OPEKAS 18.12.2025 § 66
423/00.01.03.01/2025

Joni Kotilainen ja 15 muuta allekirjoittajaa ovat 9.6.2025 jättäneet valtuustoaloitteen maksuttomasta päiväkotihoidosta Äänekoskella. Valtuustoaloite käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 10.11.2025 § 96 ja palautettiin uudelleenvalmisteluun aloitteen mukaisen toiminnan vaikutusten arvioinniksi. Maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymisestä on tehty ennakkovaikutusten arviointi, joka on liitteenä.

Äänekoskella varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen piirissä on 83 % alle kouluikäisistä lapsista (2019–2024 syntyneet). Varhaiskasvatus

on tällä hetkellä maksutonta yli 65 % asiakasperheistämme. Mikäli varhaiskasvatusmaksut poistetaan kokonaan, lisää se oletettavasti palvelun käyttöä ja palvelun piiriin tulevien lasten määrää. Toimintamenot siis kasvavat samalla kun toimintatulot lakkaavat kokonaan.

Äänekoskella on 613 alle esiopetusikäistä lasta (2020–2024 syntyneet/ Facta 16.11.2025), joista 127 ei ole varhaiskasvatuksen piirissä. Näistä alle 3-vuotiaita on 89 ja 3–5-vuotiaita 38. Jos nämä kaikki 127 lasta tulisivat varhaiskasvatuksen piiriin kokonaiseksi toimintavuodeksi, lisääisi se pelkästään henkilöstömenoja vähintään 1 020 000 euroa / toimintavuosi. Lisäksi tulisi arvioida myös lisääntyvät kiinteistö- sekä tukipalvelukustannukset. Tilinpäätöksen 2024 mukaan vuosittaiset varhaiskasvatustuotot ovat olleet 320 000 euroa. Näistä tuloista luovuttaisiin kokonaan.

Alle 3-vuotiaille ryhmiä pitäisi perustaa 7 ja yli 3- vuotiaiden ryhmiä 2. Nykyisiin toiminnassa oleviin tiloihin voitaisiin sijoittaa 5 ryhmällistä lapsia. Kaksi ryhmistä sijaitsee Suolahden taajamassa, kolme Äänekosken taajamassa. Neljälle ryhmälle pitäisi järjestää toimitilat. Jos kaikki nämä lapset osallistuisivat varhaiskasvatukseen, jäisi lasten kotihoidontuen kustannukset nykyistä alhaisemmiksi.

Maksutonta varhaiskasvatusta voitaisiin järjestää myös osittain vaikkapa ns. kaksivuotisen esiopetuksen mallilla. 5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus toisi vuonna 2020 syntyneistä 14 lasta enemmän varhaiskasvatuksen piiriin ja seuraavana toimintakautena vuonna 2021 syntyneistä myös 14 lasta. Tällöin henkilöstökustannukset olisivat ikäluokkaa kohti kahden työntekijän verran eli 75 600 euroa sekä tila- ja tukipalvelukustannukset.

Lapsen etu ja pedagogiset perusteet varhaiskasvatukseen osallistumiselle

Varhaiskasvatukseen osallistumisen lisääntyminen voi kaventaa oppimis- ja hyvinvointieroja ennen kouluikää, mikä voi vähentää perusopetuksen tuen tarvetta. Varhaiskasvatus tukee kielen, vuorovaikutuksen ja itsesäätelyn kehittymistä – keskeisiä taitoja, jotka ennustavat koulumenestystä ja sosiaalista hyvinvointia. Varhaiskasvatus tarjoaa lapselle turvallisen kasvuympäristön, jossa on pysyviä aikuisia ja rakenteita, jotka tukevat arjen ennakoitavuutta. Säännöllinen osallistuminen lisää lapsen sosiaalisia taitoja ja vähentää yksinäisyyden kokemuksia. Laadukas varhaiskasvatus on kansainvälisesti yksi kustannusvaikutuksiltaan tehokkaimmista investoinneista lapsen oppimispolkuun. Varhaiset oppimisvalmiudet (kieli, matematiikka, toiminnanohjaus) luovat perustan koko koulupolulle ja parantavat todennetusti koulutusjärjestelmän kustannustehokkuutta.

Esimerkkikuntien kokemukset maksuttomasta tai osittain maksuttomasta varhaiskasvatuksesta

Keski-Suomessa asiakasmaksua eivät peri lainkaan Konnevesi (2022 alkaen), Multia (2023 alkaen) ja Karstula (päätös voimassa

aina vuoden kerrallaan). Maksuttomuus näissä kunnissa ei ole varhaiskasvatuksen viranhaltijoiden mielestä lisännyt muuttoa, syntyvyyttä tai osallistumisastetta.

Karstulassa varhaiskasvatus on ollut maksutonta noin 15 vuotta. Oikeus maksuttomaan varhaiskasvatukseen on yhden vuoden ajan, ei koko varhaiskasvatusaikaa. Alkuvuosina maksuttomuudella oli isompi merkitys perheille ja vetovoimalle mutta nykyisin tulorajojen noustua vaikutus koetaan Karstulassa vähäiseksi, sillä yhä harvempi maksaa varhaiskasvatuksesta. Hoitoaikavaraukset kaikissa edellä mainituissa kunnissa sen sijaan ovat pidentyneet ja loma-aikoina lapsia on aiempaa enemmän varhaiskasvatuksessa.

Kurikassa maksutonta varhaiskasvatusta on tarjottu vuoden 2022 alusta. Maksuton varhaiskasvatus on tuonut positiivista palautetta kunnalle omien asiakkaiden keskuudessa. Veto- ja pitovoimaan ei ole ollut juurikaan vaikutuksia. Paikkakunnalle tulevilla ensisijaisena kriteerinä on työpaikka sekä edulliset tontit ja asunnot. Maksuton varhaiskasvatus on katsottu vain myönteisenä lisänä.

Varhaiskasvatuksen tarve lisääntyi Kurikassa maksuttomuuden seurauksena jonkin verran. Maksuttomuus ei juurikaan vaikuttanut lasten tosiasiallisiin päivien pituuksiin tai lomiin, mutta perheet silti varasivat tunteja enemmän. Kunta varaa henkilökunnan, ateriat ja muut palvelut perheiden ilmoittaman tuntimäärän mukaan.

Hallinnonkulujen säästöt toteutuivat kaikissa selvityksessä mainituissa kunnissa. Toimistosihteerin ja varhaiskasvatuksen johtavan työntekijän työpanosta vapautui merkittävästi muihin tehtäviin, kun varhaiskasvatusmaksujen käsittely jäi pois. Päätökset maksuttomuudesta varhaiskasvatuksen johtava työntekijä kuitenkin vielä tekee.

Maksuttoman varhaiskasvatuksen taloudelliset vaikutukset äänekoskelaiselle perheelle

Maksuttoman varhaiskasvatuksen vaikutus perheen asiakasmaksumenoihin yhdestä lapsesta on 30 eurosta 311 euroon ja useampilapsella perheellä vaikutus on isompi.

Esimerkki 1. Perhe, jossa on 2 varhaiskasvatusikäistä lasta ja 2 huoltajaa, tulot ovat 6 236 euroa/kk, asiakasmaksu nuoremasta lapsesta on 30 €/kk ja vanhemmasta 0 €/kk. Perheen saama taloudellinen hyöty maksuttomasta varhaiskasvatuksesta on 30 €/kk.

Esimerkki 2. Perhe, jossa on 2 varhaiskasvatusikäistä lasta ja 2 huoltajaa, tulot ovat 8858 €/kk, asiakasmaksu nuoremasta lapsesta 311 €/kk ja vanhemmasta lapsesta 124 €/kk. Perheen saama taloudellinen hyöty maksuttomasta varhaiskasvatuksesta on 435 €/kk.

Esimerkeistä voidaan päätellä, että maksuton varhaiskasvatus päätös muodostuu tulonsiirroksi ja tueksi keskituloisille ja hyvin

toimeentuleville perheille. Tällä päätöksellä kannustetaan työntekoon, uralla etenemiseen ja tavoittelemaan paremmin palkattuja tehtäviä.

Johtopäätökset

Varhaiskasvatukseen osallistumisen lisääntyminen voi kaventaa oppimis- ja hyvinvointieroja ennen kouluikää, mikä voi vähentää perusopetuksen tuen tarvetta. Maksuton varhaiskasvatus ei esimerkkikuntien mukaan ole vaikuttanut merkittävästi kuntien pito- tai vetovoimaan. Maksuttomuus poistaa noin 320 000 kaupungin tuloja. Potentiaalinen henkilöstömenojen kasvu voi laajimmillaan olla noin. 1,02 miljoonaa euroa toimintavuodessa. Kokonaisuuteen tulisi vielä arvioida mahdolliset kiinteistö- ja tukipalvelukustannukset, jotka ovat kaupunkirakenteen toimialaa.

Valmistelija	Perhepalvelujohtaja Pirjo Heinonen, puh. 040 514 8102 Opetus- ja kasvatustjohtaja Niina Rautanen, puh. 0400 672 637 Talousjohtaja Tapani Hämäläinen, puh. 0400 115 256
Esittelijä	Opetus- ja kasvatustjohtaja Niina Rautanen, puh. 040 514 8102
Päätösehdotus	Opetus- ja kasvatustlautakunta antaa lausunnon valtuustaloitteeseen maksuttomasta päiväkotihoidosta / Kotilainen Joni ym. esittelytekstin mukaisesti ja toimittaa sen kaupunginhallitukselle 16.3.2026 mennessä.
Päätös	Opetus- ja kasvatustlautakunta: 1) antaa lausunnon valtuustaloitteeseen maksuttomasta päiväkotihoidosta / Kotilainen Joni ym. esittelytekstin mukaisesti ja toimittaa sen kaupunginhallitukselle 16.3.2026 mennessä. 2) ei näe tarpeellisena edistää aloitetta esittelytekstin perusteella. ----- Merkittiin, että kaupunginhallituksen edustaja Seppo Ruotsalainen poistui kokouksesta 16.20. Merkittiin, että kaupunginhallituksen puheenjohtaja Kari Kiiskinen poistui kokouksesta 16.22. Merkittiin, että lautakunnan jäsen Pilvi Honka poistui kokouksesta 17.00. -----